

הלכות שבת שמור-שמו

תקנו

אהל קטב אלא יניח מקצת פיה מגולה קטע והוא שהחבית אינה מלאה לנמרי אלא היא חסירה מפה שאז כששטוח הבגד על פני כולה הרי זה כעושה אהל על חלל מפה אבל אם אינה חסרה מפה אין בה משום אהל קטע שכל אהל שאין לו חלל מפה אינו קרוי אהל כלל קטח.

אבל כביש שם חלל מפה אע"פ שמחיצות של חלל זה דהיינו דופני החבית היו כבר עשויות מבעוד יום וא"כ אין לאסור בהן משום אהל שהרי מותר להניח קרדה על פי הכירה בשבת כמו שנתבאר בס"י רנ"ג קטו ואין בה משום אהל על חלל הכירה הואיל ודופני הכירה עשויות ועומדות כבר מבעוד יום קטז ולא אסרו נג עראי שאינו מתכוין בו לעשיית אהל אלא כשמעמיד מחיצות תחתיו בשבת קטח כמו שנתבאר למעלה קטט והכיסוי שעל פי החבית ג"כ אינו מתכוין בו לאהל אלא לכיסוי בעלמא אעפ"כ אינו דומה לקרירה על גבי כירה מפני שפי החבית שבימיהם היה רחב הרבה יותר מפי הכירה וכשמכסה כל פיה הרי זה דומה לעשיית אהל אף שהמחיצות עשויות מבעוד יום קצ.

והוא הדין שאסור ליטול הכיסוי המכסה כל פיה אם היא חסרה מפה משום שדומה לסותר אהל קצא ואינו דומה למגופה שמוותר ליטלה ולהחזירה כמו שנתבאר בס"י שו"ד קצב לפי שהמגופה מתוקנת לכך ותיקונה מוכיח עליה שהיא עומדת לכך לכן אינה נראית כאהל משיא"כ כשמכסה בכגד אף שהבגד מיוחד לכך מכל מקום אין בו תיקון המוכיח עליו שהוא עומד לכך וכן הדין בכיסוי שאר כלים הרחבים ביותר כרוחב פי החביות שבימיהם:

ב ויש אומרים קצג שלא אסרו כן בחבית וכיוצא בה אלא בניגית וכיוצא בה שהיא רחבה יותר מדאי ויש להחמיר כסברא הראשונה והמקולץ כסברא האחרונה אין למחות בידם קצד מפני שיש אומרים קצה שאין בכיסוי כלים משום אהל כלל אף בכלים הרחבים יותר מדאי:

שמו צידה האסורה והמותרת בשבת וכו' כ"ה סעיפים:

א צידה היא מאבות מלאכות^א שהיתה כמשכן בתחשיב^ב והלווין^ג ואינו חייב עליה אלא כשאין הניצוד מחוסר עור צידה אחר צידה וזו דהיינו שצד אותו למקום

קעב רשב"א שם ד"ה הא דאמר רבא, ור"ן שם (ג, ב) ד"ה פונקא, ובי"ד ד"ה בגד, בשם רש"י, ראה רש"י שם ד"ה אפלוטא, רמב"ם פ"ב הל"ג, מור וש"ע שם. קעג מור וש"ע שם, וראה גמרא שם (אפליה רבנא) ורמב"ם שם (מקצת פיה). קעד רשב"א שם ברענת רש"י, ר"ן ונ"ט שם ברענת הרמב"ם ורש"י, שו"ע שם. קעה רשב"א שם, וראה גם סוכה מו, א ורש"י שם ד"ה אבל.

קפא ראה מ"ז סוף סק"א.
קפב סעיף יד.
קפג משמעות הנוס' ורש"י ור"ן שם שנקמו גגית, וכ"ה בלבוש ס"ג, וראה גם מ"א ס' שיש סק"ג, וראה מ"ז סק"א.
קפד ראה אליה רבה סוף סק"ד.
קפה רשב"א שם בשם הראב"ד, מ"מ שם ובי" שם בשם.

קפו ס"ד (שאין בו אסור חורה בשבת).
קעז תוס' ביצה לב, ב ד"ה מלמטה, ב"י שם בשמו, מ"א סק"א.

סימן שטז
א משנה ע, א, רמב"ם פ"ו הל"א.
ב רש"י שם ד"ה הצד.
ג ראה גמרא ער, סעיף ב, תוס' צד, א ד"ה ויש' לקמן ס' שו"ר ס"א.
ד רשב"ג במשנה קו, רע"ב, רמב"ם פ"ו הל"ט.

קעח ראה תוס' שם.
קעט סעיף מ.
קפ תוס' שם, ב"י שם, מ"א שם.

תקיד

הלכות שבת שמו

שיוכלו לתפסו שם בקל^ה ואינו צריך לומר הבא מצודה ונצודנו^ו דהיינו שאינו צריך לבקש שם תחבולות לתופסו^ז לפיכך אם הפריח את הענף עד שהכניסו לביית^ח שחלונותיו סתומין^ט או לביכר מקורה^י וסתום מכל צד ונעל הדלת בפניו^{יא} או שרדף אחר חיה עד שהכניסה לביית או לביכר^{יב} אפילו אינו מקורה^{יג} או לניגה או לחצרי^{יד} ונעל בפניה^{טו} חייב ובלבד שלא יהא הבית או הביכר גדול כל כך^{טז} בענין שצריך לבקש תחבולות לתפוס שם הענף או החיה^{יז} וכל שהבית או הביכר גדול כל כך שאינו יכול להניע ולתפוס החיה או הענף במרוצה אחת^{יח} מפני שנשמטין ממנו וצריך לרזן אחריהם שנית^{יט} הרי הן מחוסרין צידה עדיין ופטר^כ.

והצד צפור דרוו^{כא} דהיינו מין צפור שדרכה לדור בבית כמו בשדה^{כב} שידעת להשמט בזוית הבית לכל צד^{כג} (ולכך נקרא דרוו על שם דירה שדרה בכל מקום^{כד}) אינו חייב עד שיפריחה למגדל שהיא ניצודה בו^{כה} דהיינו למגדל שאינו גדול מאד^{כו} אלא הוא בענין שיוכל לתפסו שם בלי תחבולות.

והצד ארי אינו חייב עד שיכניסנו לכיפה שלו שהוא נאסר בה^{כז}.

וכל הצד למקום שהניצוד מחוסר שם צידה עדיין אע"פ שהוא פטור אסור מדברי סופרים^{כח} והצד ממקום שהוא מחוסר צידה שם חייב^{כט} ומקום שאינו מחוסר צידה מותר לצוד לבתחלה ביו"ט^ל אבל לא בשבת משום איסור מלמול^{לא} ויש אוסרים^{לב} גם משום איסור צידה מדברי סופרים:

ב הצד דבר שאינו מחוסר צידה^{לד} כגון שצד צבי חוגר או זקן או חולה^{לה} מחמת עיפות שהוא יגע ואינו יכול לזוז ממקומו^{לו} פטור אבל אסור מדברי סופרים^{לז} אבל הצד צבי ישן או סומא^{לח} או חולה מחמת חום שגולד לו בנופו^{לט} חייב מפני שהם עשויים להשמט כשמורגשים יד אדם^ל ומחוסרי צידה הן^{לא}:

כג רש"י ביצה שם ד"ה בצפור דרוו. וראה גם רש"י שם ד"ה בצפור דרוו.
כד רש"י ביצה שם מתנא רבי ר' ישמעאל שם.
כה מור ושילע שם. מ"ז סק"א, שכן הוא לדעת רשב"י.
כו מ"ז שם לדעת רשב"י. וראה לקמן סי' תצו ס"א.
כז שמואל שם. רמב"ם שם. מ"א סק"ב. וראה לקמן סוף ס"ה.
כח מור ושילע שם.
כט תוס' ביצה כה, א ד"ה ותנא.
ל רשב"י במשנה ביצה שם. מור ושילע סי' תצו ס"ז.
 וראה גם לקמן שם סוף ס"א ושם: משום שמחת יו"ט התירו לצודן לצודך אבילה.
לא מ"ז סוף סק"א. ראה גם לעיל סי' שח עני"ה. לקמן סב"ד.
לב תוס' שבת קן, ב ד"ה ואין, רמ"א ס"ג בשם ו"א.
 וראה גם לקמן סי' תצו שם.
לג ראה רש"י ק, ב ד"ה אובנא. ב"י ד"ה צד צבי. לבוש ס"ב. מ"א סק"ג. וראה גם מ"ז סוף סק"ב.
לד ברייתא שם. מור ושילע ס"ב.
לה גמ' ורש"י שם. הובא ב"י שם.
לו ראה דרישת סק"א.
לז כריתא שם. מור ושילע שם.
לח גמ' שם. מ"ז סק"ב.
לט גמ' ורש"י שם ד"ה מנא. ב"י שם. לבוש שם.
מ ראה לבוש שם.

ה ראה רש"י שם ד"ה המחוסר.
ו שמואל ביצה כה, א. מור ושילע סי' תצו ס"ז.
ז רש"י שם ד"ה הבא. וראה גם לקמן סי' תצו ס"א.
ח גמרא קן, ב. מור ושילע ס"א.
ט מ"ז סק"א ממשמעות רש"י קן, א ד"ה הדר. וראה גם רש"י ביצה שם ד"ה חייב. וראה אבני נזר א"ח סי' קג.
י גמ' שבת שם. מ"א סי' תצו סק"מ.
יא רש"י ביצה שם.
יב משנה שם. רמב"ם שם. מור ושילע שם.
יג משמעות המ"א סי' תצו שם. וז"ה משמעות המ"ז כאן סק"א.
יד הבנים משנה שם. רמב"ם שם.
טו רמב"ם שם.
טז מ"א סק"ב.
יז מ"ז ד"ה ו"ט מ"ב ה"ז ברעת הרמב"ם שם, ששמואל בביצה שם מיידי הן בענף והן בחיה.
יח רב אשי שם ורש"י ד"ה שהיחא. רמב"ם שם ה"ב.
 וראה גם לקמן סי' תצו ס"א.
יט ראה רש"י ביצה שם ד"ה חדר.
כ רשב"ג במשנה שם. מור ושילע שם. וראה גם לקמן סי' תצו סוף ס"א.
כא רבנן ב"ר רב הונא בנב"ש. שילע ס"א.
כב תנא דבי ר' ישמעאל שם וביצה שם.

הלכות שבת שמו

תקמו

ג המוששה כלב אחר חיה כדי שיצוד אותו¹⁰⁰ פמור אבל אסור מדברי סופרים¹⁰¹ ואף בחול אסור לצוד בכלבים משום מושב לצים¹⁰² ואינו זוכה לראות בשמחת לוויתן¹⁰³:

ך אין אסור צידה מן התורה אלא בדבר שיש במינו ניצוד¹⁰⁴ דהיינו שדרך העולם לצוד מין זה שצד הוא¹⁰⁵ כגון מיני חיות ועופות¹⁰⁶ והגם¹⁰⁷ שדרך העולם לצוד מינים אלו אבל אם צד דבר שאין במינו ניצוד כגון צרעין¹⁰⁸ וזבובים¹⁰⁹ ויתושים¹¹⁰ וכיוצא באלו¹¹¹ שאין דרך העולם לצוד מינים אלו מפני שאין בהם צורך¹¹² אע"פ שהוא צד אותם לצורך¹¹³ פמור אבל אסור מדברי סופרים¹¹⁴ אפילו לצודן שלא לצורך אלא כמתעסק בעלמא¹¹⁵.

ולכן צריך ליהרר שלא לסגור תיבה¹¹⁶ או לסתום כלי¹¹⁷ שיש בה זבובים שהרי הם ניצודים בסתימה וסגירה זו ואף שאינו מתכוין כלל לצידה מכל מקום פסיק רישיה ולא ימות הוא¹¹⁸ אלא יתן סכין או שום דבר בין הכיסוי לכלי בענין שיוכלו לצאת משם¹¹⁹ ולא יהיה פסיק רישיה ויש מקילין¹²⁰ במקום שאם יפתח הכלי ליטלם משם יברחו שנמצא שאין כאן צידה כלל בכיסוי זה ויש לסמוך על דבריהם לענין שאין צריך לדקדק ולענין אם יש שם זבובים ואף אם רואה בודאי שיש זבובים מפריח מה שנראה לעיניו ודיו ואינו צריך לחפש שמא נשארו עוד זבובים שכיון שהדבר ספק אם ישנן שם אין כאן פסיק רישיה¹²¹:

ה מותר לפרוס מחצלת על גבי חוורת של דבורים בחמה מפני החמה ובגשמים מפני הגשמים ולבכר שלא יתכוין לצוד הדבורים¹²² וגם שיהא בענין שאינו מוכרח שיהיו ניצודים כוח¹²³ כגון שנשארו כחוורת חור שאינו מבוסה במחצלת ואפשר להם לצאת דרך שם ואפילו הוא חור קטן ומן הצד שאינו נראה לדבורים אין בכך כלום כיון שהוא אינו מתכוין לצוד ואין כאן פסיק רישיה¹²⁴ כיון שאפשר שיצאו דרך החור קטן זה שמן הצד ואין הדבר מוכרח שלא יצאו בו אבל אם אין שם חור שאינו מבוסה במחצלת אסור דפסיק רישיה הוא.

ואף שיש מקילין בזבובים במקום שאם יפתח הכלי ליטלם משם יברחו¹²⁵ מכל מקום

100 רשב"א שם ורא"ש שם ור"ן שם בשם התוס'. וראה לקמן סי"ח שבמקום צעף מותר לצוד כמתעסק.
101 מור בשם בעל התרומה. הובא בכל בו סי' לא (כו), (ב). מרדכי רמז שה.
102 רמ"א שם.
103 כל בו שם. מרדכי שם. רמ"א שם. והייב, כדלקמן סי' שצ"ג סי"א וש"ג.
104 מור. כל בו שם (ירוח). מרדכי שם (ירוח גרול). לכתוב שם.
105 מור. רמ"א שם בשגנו.
106 ט"ז שם. וראה גם ט"ז מק"ד. וראה לעיל סי' רעז ק"א מק"א שמרמז את לר"ן המבואר לקמן סי' שח מק"א סכ"א וש"ג. וראה שם העם החילוק בין זה לשרא המקומות שאוסרים גם בספק.
107 ברייתא מגו. סוע"א. ביצה לז, א. רמב"ם פ"ה הל"ה. שריע סי"ד.
108 תוס' לז, ב ד"ה אלא. מ"ט שם. שריע סי"ד.
109 תוס' שם. מ"א מק"ט.
110 מור, ובדלעיל סי"ד.

מ"א כל בו סי' לא (כו, ב). רמ"א סי"ב.
מ"ב מ"א מק"ד. וראה אבני נור א"ח סי' קצו.
מ"ג אור ורוע ה' שבת סי' פג אות י. רמ"א שם.
מ"ד אור ורוע שם מניקרא רבה פ"ג, ג. מ"א מק"ה.
מ"ה חכמה בברייתא קו, ב. מור וש"ע סי"ג.
מ"ו רש"י ביצה לז, רע"ב. וראה גם רמב"ם פ"י ריש ה"ט.
מ"ז רש"י שם. רמב"ם שם.
מ"ח רמב"ם שם. וראה גם מ"א סי' תצו מק"ו. אלה זוטא סוף מק"ד.
מ"ט רש"י שבת קו, ב ד"ה שאין. רמב"ם שם הל"ד.
נ מור וש"ע שם.
נ"א רש"י שם. רמב"ם שם.
נ"ב כגון פירושין, ראה לקמן סי"ח.
נ"ג רש"י שם.
נ"ד תוס' קו, א ד"ה שלא. רשב"א שם ד"ה והצדן. ר"ן שם (לח, ב) ד"ה הצדן.
נ"ה תוס' קו, ב ד"ה הצדן. רשב"א שם ד"ה הצדן. רא"ש פ"ד סי' א. ר"ן שם ד"ה גמ' הצדן. מור וש"ע שם. וראה גם ביצה שם. וראה מ"ז מק"ה.

הלכות שבת שמו

תקנו

כאן נקרא צידה גמורה מה שהדברים נצודים בכורת שלא יוכלו לצאת ממנה אע"פ שהוא לא יוכל ליטלם משם בידיו מפני שהכורת היא מקום צידתן שדרכן להיות בכורת והרי זה דומה לצד ארי והכניסו בכיפה שלו¹⁰ שאף שאינו יכול ליטלו משם בידיו שלא יברח חייב מפני שהוא מקום צידתו¹¹:

ז הפרש מצודה ובשעת פרישתו נכנסה היה לתוכה חייב¹² אבל אם נכנסה אח"כ לתוכה פטור מפני שבשעת פרישתו אינו ידוע אם יצוד אם לא אבל אסור מדברי סופרים¹³ ולפיכך אסור להעמיד בשבת המצודה לצוד בה עכברים¹⁴:

ז צבי שנכנס לבית¹⁵ מאליו¹⁶ ונעל אחד הדלת בפניו¹⁷ אפילו לא נעלה במנעול אלא שנפחה בלבו והוא כענין שהצבי שמור בכך שלא יוכל לברוח¹⁸ חייב¹⁹ מפני שהוא צידתו²⁰ נעלו שנים פטורים²¹ שכל מלאכה שיכול אחד לעשותה ועשהו שנים פטורים²² מפני שלא נעשית כדרכה בחול שאין דרך כלל לעשות בשנים מה שאפשר לעשות באחד²³ ואם אין אחד יכול לנעול בלבו ונעלו שנים חייבים²⁴ ואם אחד יכול לנעול בלבו ואחד אינו יכול ונעלו שניהם היכול חייב ושאינו יכול פטור מפני שאינו אלא מסייע להיכול²⁵ ומסייע אין בו ממש²⁶ וכן הדין בכל מלאכות שבת:

ח אם היה הפתח מגופף כבר בדלת אחר שנכנס הצבי לבית²⁷ בין שנתנפפה הדלת מאליה בין שעבר אחר וגפפה מותר לנעול במנעול שכיון שהצבי הוא כבר שמור שלא יוכל לברוח הרי כבר ניצוד ועומד הוא וכשנעלו במנעול אע"פ שמוסיף שמירה על שמירתו²⁸ אינו אלא כשומרו מן הגנבים²⁹ ואין בזה משום צידה:

ט צבי שנכנס לבית וישב אחד על הפתח ומילא(ו)הו³⁰ דהיינו שלא נשאר בניו למוות הפתח מקום פנוי כל כך בכדי שיוכל הצבי לברוח דרך שם הרי זה חייב ומותר לאחד אחר לישוב בצדו של זה באותו מקום פנוי שבינו להמוזה אף על פי שמוסיף שמירה על שמירתו של הראשון³¹ ואפילו עמד הראשון והלך לו³² ונסתלק שמירתו ואין הצבי נשמר אלא מחמת ישיבת השני³³ שהמקום פנוי שבינו להמוזה דהיינו מקום ישיבת הראשון אין בו כדי בריחה הצבי³⁴ אעפ"כ אין השני צריך לקום³⁵ ומותר לו לישוב עד שתחשך וליטול הצבי³⁶ שכיון שבשעה שישב בהיתר ישב שהרי הצבי היה ניצוד ועומד כבר על ידי ישיבת הראשון³⁷ אין מחייבין אותו להסתלק לאחר שעמד

10 ב"י מורה וכתב.
 11 ראה לעיל ס"א.
 12 תוספתא פ"ג ה"ה. הובא בתוס' ז', ב ד"ה אין פורסין. מ"א סק"ג.
 13 תוס' שם. מ"א שם.
 14 ע'א מ"א שם. מ"א שם.
 15 ע"ב משנה ק"ג. ב. מור וש"ע ס"ה.
 16 ע"ג רש"י שם ד"ה צבי.
 17 ע"ד משנה שם. מור וש"ע שם.
 18 ע"ה משמעות הר"ן שם (לה, א) ד"ה מתני' השני ורמ"א מ"ה.
 19 ע"ו משנה שם. מור וש"ע שם.
 20 ע"ז רש"י שם ד"ה ונעל.
 21 ע"ח משנה שם. מור וש"ע שם.
 22 ע"ט רש"י שם ד"ה שנים. משנה ונגמרא צ"ב, ב ואיך. וראה גם לקמן פ' שמונה ונגמרא.
 23 פ' ראה רש"י צ"ג, א ד"ה וזה. וכל משמעות רש"י ק"ג, ב

ר"ה לא. וראה לקמן שם.
 12 מ"א כתיב במשנה שם. מור וש"ע שם.
 13 פ"ב מ"א סק"י, מרמב"ם פ"א דר"ן, ונגמרא צ"ג, א.
 14 מ"ג נגז' שם. מ"א שם. וראה לקמן פ' שבת ס"ג וסכ"א. פ"י שם ס"ב.
 15 מ"ד ר"ן (לה, א) ד"ה מתני' השני. רמ"א ס"ה.
 16 מ"ה ר"ן שם.
 17 מ"ו לבשת ס"ה.
 18 מ"ז משנה ק"ג. מוע"ב. מור וש"ע ס"ה.
 19 מ"ח ראה רש"י שם ד"ה למר. ר"ן שם (לה, א) ד"ה מתני' השני. וראה מ"א סק"א.
 20 מ"ט משנה שם. מור וש"ע שם.
 21 צ' רמב"ן שם ד"ה הא. ר"ן שם.
 22 צ"א ראה הירוש' צ"ג נ"ג, ב. חקרי הלכות ח"א י"ג, א.
 23 צ"ב ר"ן שם.
 24 צ"ג משמעות דגמ' ק"ג, א.
 25 צ"ד ראה רש"י ק"ג, ב ד"ה ונגמרא. מ"א שם.

הלכות שבת שמו

תקו

הראשון מפני שאינו עושה כלום עכשיו כישיבה זו שאינו אלא שומר לצבי הניצוד כבר על ידי הראשון ואפילו לכתחלה יכול לישב בצד הראשון על דעת שישאר יושב שם לאחר שיעמוד הראשון ויך לו:

י וכן מי שהיה לו צבי קשור בביתו ובא אחד ונעל גם הדלת בפניו כדי להוסיף שמירה על שמורתו ואח"כ נותר הצבי אין מחייבים אותו לפתוח הדלת כיון שבשעה שנעל בהיתר נעל ועכשיו אינו עושה כלום^א וכן מי שנעל ביתו לשמרו ולא היה יודע כלל שנכנס צבי לבית ואח"כ נודע לו מותר לו להעמיד הפתח נעול עד שתחשך במתכוין כדי ליטול הצבי לפי שכשנעל בהיתר נעל כיון שלא היה יודע כלום ועכשיו שנודע לו אינו עושה כלום^ב אבל אם יודע שצבי בבית אסור לנעלו אפילו אינו מתכוין כלל לצוד הצבי אלא לשמור בתו הפסיק רישיה ולא ימות הוא^ג:

יא וכן מי שישב על הפתח ולא היה יודע שצבי בתוך הבית ואח"כ נודע לו מותר לו לישב שם עד שתחשך שעכשיו אינו עושה כלום^א וכן מי שנכנסה לו צפור התח כנפי כסותו^ב והיא ניצודה שם מאלה^ג אין צריך לפתוח לה חלון^ד אלא יושב ומשמרה עד שתחשך^ה:

יב מותר לפתוח הבית בפני הצבי כדי שיכרה ויצא^א וכן צבי שנכנס למצודה מותר לפרקו ממצודתו ובלבד שלא ימלטנו^ב:

יג שחיטה היא מאבות מלאכות^א שהיתה במשכן באילים ותחשים^ב ולא שחיטה בלבד אלא כל הנוטל נשמה לאחד מכל מיני חיה בהמה ועוף ודג ושרץ בין כשהיטה בין כשהורה בין בהכאה הייב^ג.

החונק את החי עד שימות הרי זה תולדת שוחט^א לפיכך אם נטל דג מן ספל של מים והניחו עד שמת חייב משום חונק^ב ולא עד שימות ממש אלא אינו שייבש בו כסלע^ג בין סנפריין^ד חייב אע"פ שהחזירו למים אח"כ^ה מפני ששוב אינו יכול לחיות^ו ולא עד שייבש ממש אלא אפילו כשנוגעין שם באצבע זב ריר משם ונמשך מן האצבע^ז ולכן צריך לזהר שלא לומר לנכרי להוציא דג מן החבית של מים אע"פ שראו שמתו שם^ח.

וכל זה בנוטל הדג ממקום שהיה ניצוד ועומד שם^א ואינו מחוסר צידה כלל^ב כגון ספל^ג והבית (עיי' ס' תצ"ו ק"ט) אבל אם נטלו ממקום שהיה מחוסר צידה שם^ד כגון

קז רמב"ם פ"א ה"א.	צה רמב"ן שם ר"ן שם.
קח רמב"ם שם.	צו רמב"ן שם. הובא בגמ' פ"י ה"כ"ג. מ"א סק"א. וראה גם רמב"ם שם.
קט רמב"ם שם מנג' קן, ב. מ"א סק"ו.	צז ר"ן שם. וראה גם מ"מ ומ"א שם.
קז שמואל שם. רמב"ם שם. מ"א שם.	צח רמב"ן שם. ר"ן שם. הובא במ"א שם.
קזא ר' יוסי בר אבין שם. רמב"ם שם. מ"א שם.	צט גמ' קן, א. ורש"י ר"ה תחת.
קזב רש"י ותוס' תענית כד. רנ"א.	ק רש"י שם.
קזג רש"י שם. רמב"ם שם. מ"א שם.	קא רש"י שם ר"ה יושב.
קדו רב אשי שם ורש"י ר"ה עבדו. מ"א שם.	קב גמ' שם. רמב"ם פ"י ה"כ"ג. מ"א סק"א. וראה לעיל ס' רמו ק"א סוף סק"ו.
קטו מ"א שם.	קג מ"מ פ"י ה"כ"ד. מ"א סוף סק"א.
קטז רש"י שם ר"ה השולח. תוס' שם ר"ה כיון.	קד מ"א שם.
קז רש"י תענית שם.	קה משנה ע"ג. א. רמב"ם פ"ו ה"א.
קזח רמב"ם שם.	קו סמ"ג ל"ת סה (פז, א). וראה לקמן ס"ב גבי נטילת נשמה.
קזט מ"א וסק"א סק"א (הדרגתם מירי ברג הניצוד).	
קכ משמעות רש"י ותוס' שם. נהנת מייבנות שם את ב. מ"א ס' תצ"ו סק"ו.	

תקיה

הלכות שבת שמו

נדר או כריכה אפילו החזירו מיד למים שבבלי חייב משום צידה ואפילו לא תפסו כידו כלל אלא ששלה אותו מהנהר בתוך ספל של מים חייב משום צידה^א שהרי כשהוא בתוך הספל אינו מחוסר צידה כלל:

יד נטילת נשמה שהיובין עליה לא עד שימול כל נשמתה הרי אלא אפילו נטל מקצת נשמה חייב^ב כגון המוציא דם מאחד מאברי הרי חייב משום נטילת נשמה שבאותו מקום^ג כי הדם הוא הנפש^ד:

מן ולא עד שיצא דם ממש אלא אפילו החובל באחד מאברי הרי עד שנצטרך הדם תחת העור הרי אע"פ שלא יצא לחוץ חייב^ה לפי שהיא חבורה שאינה חוזרת^ו שכן שנצטרך הדם תחת העור שוב לא יוכל לחזור למקומו^ז אלא שהעור מעכבו עתה מלצאת לחוץ וחייב משום נטילת הדם שבאותו מקום^ח.

כמה דברים אמורים בחובל באדם^ט או בכמהה וזוהי או בעופות^י או בשמנה שרצים האמורים בתורה^{יא} (בפרשת שמות^{יב}) שהם החולד והעכבר וגו'^{יג} שכל אחד מאלו יש לו עור המעכב על הדם מלצאת אבל החובל בשאר שקצים ורמשים אינו חייב עד שיצא מהן דם^{יד} אבל אם נצטרך הדם ולא יצא הרי זה חבורה החוזרת^{טו} שאלמלא נעקר הדם ממקומו היה יוצא לחוץ כיון שאין לו עור המעכבו^{טז}:

מן כבר נתבאר בס' רע"ח^{יז} שיש אומרים שאין איסור מן התורה אלא במלאכה הצריכה לגופה הדיני שצריך לגוף הרבר שהמלאכה נעשית בו לפיכך הנוטל נשמה אינו חייב^{יח} אלא אם כן צריך לגוף הרי שהנשמה נטלה ממנו או לעורו^{יט} או שצריך להנשמה שנטלה ממנו הדיני לדם היוצא ממנו ליתנו לפני כלבו^כ או שהחובל באדם שהוא אויבו ותפין הוא כדם היוצא ממנו שיראה נקמה באויבו^{כא} (ענין חיוש משפט ס' תכ"ב^{כב}) אבל ההורג נחש בשביל שלא יזיקנו הרי זו מלאכה שאינה צריכה לגופה כיון שאינו צריך לא לגוף הנחש ולא לדמו ואינו הורגו אלא כדי להנצל מהויקו^{כג}.

וכן הצד אינו חייב אלא אם כן יש לו צורך בגוף דבר הניצוד עצמו^{כד} ומכל מקום

קד ברייתא חולין גז, ב ורש"י שם ר"ח מ"ו. מור וש"ע ס"ח.

קלה תש"י קק, ב ד"ה מנץ.
קלו תוס' עה, א ד"ה כי. רשב"א שם קק, א ד"ה הצדן. ר"ן שם. לבוש שם. מ"ו שם.

קלז סעי' א"ב ושי"ג.
קלח תוס' קק, א ד"ה בחובל מטמדין פה, תנ"א. וראה תוס' בתבנות ה, ב ד"ה דם. מ"א ס' רעח סק"א. וראה מ"מ תעונים, ספקי אדה"ז ע' 201.

קלט ראה תוס' צד, א ד"ה ויב'.
קמ תוס' קק, א ד"ה בחובל.
קמא יש"ש ב"ק פ"ח ס' כב. הובא במ"א ס' רעה. מ"א סק"ו.

קמב מ"ב, ובסמ"ע סק"ב מרוב"ם פ"ח ה"ח (שלכן אינו מקלקל).

קמג ראה תוס' צד, א ד"ה ויב'.
קמד משנה קק, א ובפ"י תוס' שם ר"ח שלא. מור וש"ע ס"ח.

קמא הרמ"ם פ"י ה"ט. מ"א סק"ב.

קמב ר"ת בתוס' בתבנות ה, ב ד"ה דם.
קמג ר' יוסף בירושלמי פ"י ד"ב, ר"ת שם. לבוש ס"ח. וראה לקמן ס' שכן סנ"ד שיש בזה גם משום מפקד ושי"ג.

קמד דברים יב, ב. ר"ת שם. לבוש שם.
קמה ברייתא קק, ב. מור וש"ע ס"ח.
קמו רש"י שם ע"א ד"ה והחובל.

קמז ברייתא שם ע"ב ורש"י ד"ה נצטרך.
קמח ר"ן (לה, ב) ד"ה שמונה. הובא בב"י ד"ה ומ"ש רבינו החובל לעל"ם ס' רפ סק"ה. וראה עוד ברניי חובל לעל"ם ס' רפ סק"ה. וראה עוד וסנ"ג. ס' יש סל"ה.

קמט משמעות הרמב"ם פ"ח ה"ח"ט. וראה חרדושי פ"צ ג, ג.

קל רש"י קק, א ד"ה החובל. רבנ"ם שם ה"ט.
קלא נג' שם ע"ב. רמב"ם שם.

קלב ויקרא א, כמ"ל מ"א סק"ו.
קלג רזב, והאגד, והכח, והלמלא, והחומט, והתנשמת.

הלכות שבת שמו

תקומ

הצד מיני חיה עופות ורגים כסתם חייב שסתם צידתן היא לצורך גופן או עורן וכן שמנה שרצים האמורים בתורה הצד אחר מהן כסתם חייב שסתם צידתן הוא לצורך עורן^{קטז} ולא בשביל להנצל מהזקן שהרי אין ריבון להזיק אבל הצד אחר משאר שקצים ורמשים אינו חייב אלא אם כן צדן לצורך^{קטו} כגון להפואה^{קטז} וכיוצא בה אבל אם צדן כסתם פטור^{קטז} שסתם צידתן אינה אלא בשביל להנצל מהזקן שדרבן להזיק^{קטז} ולא בשביל צורך עורן שהרי אין להם עור^{קטז} ולא בשביל צורך גופן שהרי אינו ראוי לאכילה^{קטז} וסתמו אינו עומד להפואה אלא אם כן מתכוין לכך בפירוש^{קטז} וא"כ הרי זה מלאכה שאינה צריכה לגופה^{קטז} כיון שאין לו צורך בדבר הניצוד עצמו שגוף המלאכה נעשית בו:

יך ואפילו לכתחלה מותר לצוד כל מיני רמשים שדרבן להזיק^{קטז} כגון נחשים^{קטז} ועקרב^{קטז} וכיוצא בהם אפילו במקומות שאינן ממותין בנשיכתן^{קטז} ואפילו אין רצין עתה אחריו כלל^{קטז} אלא שהושש על העתיד שמא ירצו אחריו^{קטז} או אחר אדם אחר וינשכוהו או שמא לא ישמור עצמו מהם וינשכוהו או שמא יזיקו לאחרים שלא ידעו להשמר מהם שכיון שאינו צדן אלא בשביל להנצל מהזקן הרי זה מלאכה שאינה צריכה לגופה^{קטז} ואף שכל מלאכה שאינה צריכה לגופה פטור אבל אסור מדבריה סופרים^{קטז} כאן התירו חכמים לגמרי מפני חשש הזקן הגוף^{קטז}.

ואף להאמורים^{קטז} שמלאכה שאינה צריכה לגופה חייב עליה ואין מחללין שבת במלאכה נגמרה של תורה בשביל הזקן הגוף אלא בשביל סכנת נפשות^{קטז} מכל מקום כאן כיון שאינו צדן כדרכו אלא מתעסק בהם שלא יוכלו להזיק^{קטז} שנופה עליהן כלל^{קטז} או מקוף עליהן או קושרן כדי שלא יזיקו^{קטז} לפיכך התירו לעשות כן אפילו ברמשים שאינן ממותין כלל אלא שמוקין בלבד^{קטז}:

יך וכל זה ברמשים שדרבן להזיק ממש כגון נחשים ועקרב^{קטז} אף במקומות שאינן ממותין בנשיכתן על כל פנים הן מוזיקין הגוף בנשיכתן וכן כל כיוצא בהן אבל כל שאינו מוק הגוף אלא שמוצערו בלבד כגון צרעה וזבוב ויתושין ופרעושין וכיוצא בהן אסור לצודן^{קטז} ולכן אסור להפוש פרעוש שעל בגדיו^{קטז} אפילו הוא מבפנים סמוך

קסא ראה גמרא ל, א. וראה לעיל סי' רעח סי' א וסי' ז.
קסב מ"א שם. וראה תוס' שם ד"ה בר. לבוש סי' ז.
קסג ר"ן (לה' ב) ד"ה הגדן.
קסד כולקטן סי' שבת ושי"ג. וראה גם לקטן סי' שלד.
קסה מ"מ פ"י ה"ג. מ"א שם.
קסו משנה קכא, א. רמב"ם סוף פ"י.
קסז רמב"ם שם.
קסח מ"א שם. וראה גם לקטן סי' שבת סי' ז.
קסט רמב"ם פ"י ה"ב ד' ומ"ט שם. וראה גם לעיל ס"ד ושי"ג.
קע רש"י ק, ב ד"ה הצד פירוש. תוס' תוס' ר"ה הצד. מור.

קמא תוס' שם ד"ה הגדן.
קמו משנה קכ. מור ושו"ע סי' ח.
קמז גמרא ק, ב.
קמח תוס' שם. מור ושו"ע שם.
קמט ר"ן (לה' ב) ד"ה הגדן.
קנ תוס' שם.
קנא ראה לבוש סי' ח.
קנב משנתות הגמ' ק, ב ורש"י ד"ה הצד.
קנג תוס' שם ע"א ד"ה שלא. מ"א סק"ג.
קנד רמב"ם סוף פ"י.
קנה שמואל ג, א וק, א כמשנה עריות פ"ב מ"ה.
קנז רמב"ם שם. מור ושו"ע סי' ז.
קנו משנה קכא, א. רמב"ם שם. שו"ע שם.
קנז רמב"ם פ"י ה"ב.
קנח רמב"ם כפ"י המשניות פמ"ז ג"ו.
קנט ראה רש"י ק, ב ד"ה הצד נחש.
קס גמ' שם לאכא ורמתי לה הב' ורש"י שם. תוס' ג, א ד"ה הצד. מ"א סק"ב.

לבשר ואפילו הוא על בשרו ואינו עוקצו עדיין אסור לתופסו^{קטז} אבל אם הוא עוקצו כבר מותר ליטלו בשעת עקיצתו ולהשליכו^{קע} שבשניטלו בשעת עקיצתו אינו כמתכוין לצידה אלא כמתעסק בו שלא יעקצנו^{קע} ולא גזרו בזה אפילו במקום צער בלבד^{קע} כיון^{קע} שהוא דבר שאין במינו ניצוד^{קע} וגם לא גזרו במקום צער על איסור טלטול הפרעוש^{קע} א"ע שהוא מוקצה^{קע} וכן אם עוקצתו צרעה וכיוצא בה מותר ליטלה בידו ולהשליכה אם אי אפשר להפריחה.

ויש מתורין^{קע} לצוד הפרעוש אפילו מעל כנרדו מכפנים כיון שיוכל לצערו שם ואפילו מעל חלוקן מבוהין מותר לצודו כיון שהחלוק הוא סמוך לבשר ואפשר שיבא הפרעוש משם לבשר ויעקצנו^{קע} אבל אם הפרעוש הוא על האדם באותו ענין שאין לחוש שיעקצנו שהוא על כגד העליון מבוהין אסור להפסו שם^{קע} אבל מותר להפילו מעליו ע"י ניעור.

ולענין הלכה אם אפשר לו בקלות להפילו מעליו בלי נטילה ביד יש לעשות כן אפילו אם הוא על חלוקן מכפנים אבל אם הוא לבוש בבתי שוקים וקשה לו להפיל הפרעוש אם לא יטלנו ביד תחלה הסומך על המקליון ברברי סופרים לא הפסידו^{קע}:

י"ב וכל זה לענין צידת הפרעוש אבל להרגו אסור לדברי הכל^{קע} אפילו הוא על בשרו ועוקצו^{קע} שמישים צער בעלמא לא התירו אלא צידתו לפי שאין במינו ניצוד ולכן אין צידה זו חשובה מלאכה כלל אבל הריגתו היא מלאכה גמורה^{קע} אלא שאינו צריך לגופו^{קע} ויש אומרים שפטור עליה^{קע} מכל מקום אסורה מדברי סופרים^{קע} ולא התירוה צער בעלמא^{קע} הואיל ועוקרה מן התורה^{קע} הדיינו אם צריך לגופה ואפילו למוטלו באצבעותיו להתיש כחו שלא יהזור אליו אסור גזרה שמה יורגנו אלא יטלנו בידו וזרקנו^{קע}:

כ אין חייבין משום נטילת נשמה אלא על מיני בעלי חיים שהם פרים ורבים^{קע} ונהיון מזכר ונקבה^{קע} אבל רמישם ונהיון מן הגללים ומן הפירות שהבאישו וכיוצא בהן כגון תולעים של בשר וכתולעים שבתוך הקמנית ההורגן פטור^{קע} מפני שבמשכן לא היהיה נטילת נשמה אלא באילים^{קע} ותחשים וחלזון^{קע} שהם פרים ורבים ונהיון מזכר ונקבה.

קעא כ"ד ר"ה ומ"ש ודקא ברעת המור (ושכן משמע ריגון לשון התוס' בתהלות דבריו). מ"ז סק"ח ומ"א סק"ח ברעת השלי"ע ס"ב.	קפג גמ' ק, ב. מור ושלי"ע ס"ב.
קעב תוס' ברעת השלי"ע ס"ב.	קפד כ"ד ר"ה ואסור משמשנות לשון המור. הגדה הלבוש ס"ב.
קעג תוס' שם. רא"ש פ"ד ס"א. א. הגהות מייסונות פ"א את ש. וראה מור ושלי"ע שם. רמ"א שם.	קפה ב"ח ר"ה ומ"ש ואסור. וראה גם לעיל ס"ח.
קעד רשב"א שם ר"ה הגד. ר"ן שם (לה, ב). ר"ה גמ' הגד. רא"ש שם. וראה לעיל ס"ד.	קפו כדלעיל סמ"ג.
קעה תוס' שם. הגהות מייסונות שם.	קפז ראה גמרא ל' א. לעיל ס"ו.
קעו גמ' ק, ב.	קפח משמנות הב"ש שם. הגדה הלבוש שם.
קעז ראה רא"ש שם. הגדה הלבוש ס"ב. וראה גם ס"ב וראה גם לקמן ס"ט.	קפט ראה לעיל ס"ה ערה ק"א סק"ב וש"ג. וראה גם ס"ה שא"ס. וראה תהלה לרד"ס שם שבת ס"ק טז.
	קצא רבינו ירוחם נ"ב ח"י (א, ב). ורמ"א ס"ב.
	קצב גמ' ק, ב. אוליב החכמים בברייתא. רמב"ם פ"א ד"ב.
	קצג רמב"ם שם.
	קצד רמב"ם שם. מ"א סק"ב. וראה אמונה ומדע ע' 130 ואילך.
	קצה גמ' שם.
	קצו רש"י ע"ה, ב. ר"ה משום נטילה. וראה לעיל ס"ג לענין שחיטה.
	קעא כ"ד ר"ה ומ"ש ודקא ברעת המור (ושכן משמע ריגון לשון התוס' בתהלות דבריו). מ"ז סק"ח ומ"א סק"ח ברעת השלי"ע ס"ב.
	קעב תוס' ברעת השלי"ע ס"ב.
	קעג תוס' שם. רא"ש פ"ד ס"א. א. הגהות מייסונות פ"א את ש. וראה מור ושלי"ע שם. רמ"א שם.
	קעד רשב"א שם ר"ה הגד. ר"ן שם (לה, ב). ר"ה גמ' הגד. רא"ש שם. וראה לעיל ס"ד.
	קעה תוס' שם. הגהות מייסונות שם.
	קעו גמ' ק, ב.
	קעז ראה רא"ש שם. הגדה הלבוש ס"ב. וראה גם ס"ב וראה גם לקמן ס"ט.
	קעח כדלעיל ס"ה שם ס"ח.
	קעט כ"ד שם ברעת רש"י שם וברעת הרשב"א שם והר"ן ומ"ש שם בשם התוס'. מ"א סוף סק"ח.
	קפ מ"ז סק"ח ברעתם.
	קפא מ"ז שם ברעתם.
	קפב מ"ז שם.

הלכות שבת שמו

תקנא

ומכל מקום הפרעוש יש בו משום נטילת נשמה^{טז} אע"פ שהווייתו מן העפר^{טז} ואינו פרה ורבה^{טז} לפי שכל המתהווה מן העפר חיות יש בו כאלו פרה ורבה מזכר ונקבה כי תחלת בריית בעלי חיים היתה מן העפר כמו^{טז} ויאמר אלהים תוצא הארץ וגו'^{טז} ואיזה פרעוש זו היא שחורה הקופצת אבל לבנה הרוחשת היא הנקראת כינה ומותר להורגה בשבת מפני שהוא מן הויעה^{טז}.

במה דברים אמורים במוצא כינה על בשרו או שמצאה על בגדיו דרך מקרה^{טז} אבל המפלה בגדיו מכנים מולין באצבעותיו וזורקן (אפילו למים^{טז}) אבל אסור להורגו^{טז} בידיו שבין שמפלה בגדיו חוששין שמא ימצא ג"כ פרעושים והרגם ג"כ^{טז}.

במה דברים אמורים במפלה בגדיו אבל במפלה ראשו מותר להרוג הכנים בידיו^{טז} מפני שאין פרעושים מצויין בראשו^{טז}:

כא לא יקה אדם הכנים מעורות שועלים וכיוצא בהם משום שהוא מנתק שיער מן העורה ויש בזה משום גזירה^{טז} ואע"פ שאינו מתכוין לכך פסוק רישיה ולא ימות

הוא^{טז}:

כב כל חיה ורמש שהן נושכין וממיתין ודאי^{טז} כגון נחשים השרפים^{טז} וכלב שומה וכל כיוצא בהם מהמויקין שכשנושכין הן ממיתין בודאי^{טז} מותר להורגם בשבת

אפילו אינן רציץ אחריו כלל^{טז} מפני שיש פיקוח נפש בהריגתן^{טז} כי שמא ימיתו שום אדם מישראל וכל ספק נפשות דוחה את השבת אפילו במלאכה נמורה של תורה^{טז} אף להאמרים^{טז} שאפילו מלאכה שאינה צריכה לגופה חייבים עליה מן התורה^{טז}.

ושאר מויקין^{טז} אפילו אותן שבודאי אין ממיתין בנשיכתן^{טז} אלא שמויקין את הגוף בלבד כגון נחשים ועקרבים במקומות שאין ממיתין^{טז} לעולם בנשיכתן אלא שמויקין בלבד וכן כל כיוצא בהם יש אומרים^{טז} שאם הם רצים אחריו מותר להורגם להאמרים שכל מלאכה שאינה צריכה לגופה אינה אסורה אלא מדברי סופרים לפי שבמקום היות הגוף לא גזירה^{טז} ואינו רומה לפרעוש העוקץ בשרו שאסור להרגו שהפרעוש אינו מויק הגוף אלא מצעדו בלבד^{טז}.

ריב מ"א שם.
ריג רמב"ם פ"א ד"ה מנוג' קמא, ב. שו"ע ס"י.
ריד רע"ב פפ"ז מ"ו, וראה גמ' שם רמב"ם שם וטור:
 נחש שבאין ישראל.
רטו רמב"ם בפי' המשניות שם.
רטז מ"ט שם בדיקת הרמב"ם, שו"ע שם.
ריז מ"ט שם, ב"י ר"ה ת' נהרגין, מ"א סקכ"ב (בהראיותן).
ריח כדלקמן ס' שבת ס"ב וש"נ.
ריט ר' יודנה שם וש"נ, רמב"ם פ"א ה"ו.
רכ מ"ט שם, מ"א שם.
רכא רמב"ם שם, פור וש"ע ס"י.
רכב משמעות המרדכי רמז תב, הובא בב"י שם בסופו, וכל"ה משמעות הש"ע שם.
רכג שו"ע שם.
רכד מרדכי שם, שו"ע שם.
רכה ראה ב"י ר"ה ומ"ש ואמר להרג, וראה מרדכי שם, וראה גם לעיל ס"ו.
רכו ב"י שם.

קצז לבוש ס"ט, וראה רמב"ם ור"ן שם (ה' רע"ב) ומ"א שם (ח"ב).
קצח רמב"ם שם, ר"ן שם, לבוש שם, מ"א שם.
קצט ר"ן שם (סמ"א רע"ב), לבוש שם, מ"א שם.
ר ר"ן שם (רע"ב).
רא בראשית א, כד.
רב לבוש שם.
רג רמב"ם יב, א בדיקת הרמב"ם שם, תוס' שם ר"ה שמה וראש פ"א ס' כט ור"ן שם (סמ"א) בשם ר"ח, פור וש"ע ס"ט.
רד מור לפירוש המ"ז סמ"ט.
רה ח"א סקכ"א (שכן משמע מרוב בנב' שם), עיין בראש פ"א ס' כט (שלפי פרש"י דמירי בשבת מותר אף להרוג) ונע"נ, וראה בדי השלחן ס' קכב סק"ג, רז רב הונא שם כת"ק בבביתא שם, פור וש"ע שם.
רו רא"ש שם, מור, מ"א שם.
ריח רא"ש שם, פור וש"ע שם.
רט רא"ש שם, מור.
רי ספר חסידים ס' רמח, מ"א סקכ"א.
ריא כדלקמן ס' שם ס"א.

ואם אינן רצין עתה אחריו אלא שחושש על העתיד אסור להרגם הריגה הניכרת שהיא נעשית במתכוין אבל מותר לדרסם לפי תומכיהם בהליכתו¹⁰¹ ואפילו במתכוין כדי להרוג אלא שמראה עצמו כאילו הולך לו לפי תומו ואינו מכוין כלל להרוג¹⁰² שבין שמלאכה שאינה צריכה לגופה אינה אסורה אלא מדברי סופרים אל גורו עליה כלל במקום הזקק הגוף אפילו אין שם אלא חשש בעלמא אלא שבוה הצריכה לשנות בהיותה כלל מה דאפשר לשנות דהיינו להראות עצמו כאלו אינו מכוין להרגם¹⁰³ ואפילו מיני חיה ורמש שיש בנשיכתן ספק נפשות שלפעמים הן ממיתין ולפעמים אין ממיתין צריך לשנות בהריגתן כל שאינן רצין אחריו¹⁰⁴ אבל מיני רמשים שאינן מויקצן כגון נמלים וכיוצא בהם אסור לדרסם אפילו אינו מתכוין להרגם אלא שהוא פסיק רשיה וצריך לדקדק בהילוכו במקומות שהם מצויים¹⁰⁵.

ולהאומרים שאפילו מלאכה שאינה צריכה לגופה חייבים עליה לא התירו להרוג כשרצין אחריו ולדרוס לפי תומו כשאין רצין אחריו אלא במיני חיה ורמש שיש בנשיכתם ספק נפשות¹⁰⁶ אבל דבר שאינו ממת לעולם בנשיכתו אסור אפילו לדרוס¹⁰⁷ ואפילו רץ אחריו¹⁰⁸ שאין מהללים שבת במלאכה גמורה של תורה בשביל הזקק הגוף¹⁰⁹.

והעיקר כסבא הראשונה¹¹⁰ ומכל מקום כל בעל נפש יש לו להחמיר על עצמו¹¹¹ באיסור של תורה במקום שאפשר דהיינו אם אין רץ אחריו אל ידרסנו אם אפשר לו להשמר ממנו ולהחמיר לאחרים שישמרו ממנו:

כג. אותן האנשים שהורגין בשבת השממית (שקרוין שפי"ן) צריך למהות בידם שהרי אינה מוקת ואף שיש לחוש שתפול לתוך המאכל מכל מקום דבר שאינו מצוי הוא וגם אפשר לכסות המאכלים וגם אחת מאלף היא מסוכנת במאכל¹¹² וגם אם היה כה חשש סכנה לא התירו אלא לדרוס לפי תומכיהם:

כד. חיה ועוף הגדילים ברשותו של אדם¹¹³ כגון מי שמגדל ציבים בביתו¹¹⁴ או בחצירו או אווים ותרנגולים ויונים¹¹⁵ הצדן בשבת פטור¹¹⁶ שהרי ניצודין ועומדין הן¹¹⁷ אבל הצד יוני שובך ויוני עליה¹¹⁸ חייב¹¹⁹ שמתחוסרין צידה הן שכשארם בא לישלן מקניהן הן עשוין להשמש ולברוח מקניהן¹²⁰ מה שאין כן עופות הגדילים בבית

רבו נבי' שם, מור וש"יני שם.

רבה רש"י שם ר"ה דילמא. רמב"ם שם.

רבוט שם בשם הרמב"ן שם ר"ה רצין ודרשב"א

שם ר"ה הא. ש"ע שם.

רל רמב"ן שם. רשב"א שם. ר"ן שם (מה, ב) ר"ה נחש.

הובא ב"י ר"ה נחש.

רלא משמעות הרמב"ן ודרשב"א שם.

רלב איסור ודחיר הארץ שער נח. אלה זומא מק"ה.

רלג ב"י סו"ה ה' נהנין ברעת הרמב"ם שם. וראה

תהלה לדוד ס"ק יב.

רלד ב"י שם זמ"א סקב"ג ברעת הרמב"ם.

רלה ב"י שם.

רלו ראה גם לעיל ס"ז.

רלז ראה גם לקמן ס' שלד מף מכל' וש"ג. וראה גם

לעיל ס' ערה ק"א סק"ב. וכן משמע בכמה

מקומות כשע"ר שריא דעה זו בסתמא.

רלח ראה גם לקמן שם (בבוסגרי).

רלט מ"א סקב"ג.

רמ כדלעיל סק"ב.

רמא משנה ק"ו. א. רמב"ם פ"י הכ"ה.

רמב דרכי משה אות ב בשם השלטי הגבורים שעל

הגהות מרדכי (פא, ר) בשם ראב"ן. הובא במ"א

סקב"ג.

רמג ברייתא ביצה כד, א. רמב"ם שם לגויסת הגמ"ס.

וראה גם רמב"ם סופ"א. וכן שאר עופות שהן

בבית (לקמן ס' תנז ס"ו).

רמד ראה גם לקמן שם. וראה שם ס"א לענין תרנגולים

חרשים.

רמה רש"י שם ר"ה חיה.

רמו דהיינו יוני הפקר שאינם נמקנים בשוכך ובעליה,

וכן צפירים (לקמן שם סמ"ו).

רמז ברייתא שם.

רמח נבי' שם ורש"י ר"ה לכלוכן קאמרי. וראה גם

לקמן שם.

הלכות שבת שמו"ש

תקנה

שכשהן כאין לכלוכין בערב נוח לתופסן שם מפני שאו אינן עשוין להשטמ ולברוח ולפיכך אף כשהן חוץ לכלוכין אינן נקראים מחוסרים צידה^י כיון שלערב יבוא לכלוכין מאלהין ומכל מקום מדברי סופרים אסור לצדו^י דהיינו לדרוף אחריהן עד שיכנסו למקום שנה לתופסן שם אבל לטלטל ביד אסור בלא איסור צידה משום מוקצה^י.

כמה דברים אמורים כשהן בחצר או בית גדול כל כך שאם לא גדלו בין בני אדם היו צריכים מצודה^י דהיינו לבקש תחבולות לתפסם שם והיו נקראים מחוסרים צידה כגון שהוא בית גדול כל כך שאינו יכול לתפסו שם במרוצה אחת^י ורודף שם אחריהם עד שיכנסו לחדר שאינו גדול כל כך ונעול הדלת בפניהם אבל אם הם בבית שאינו גדול כל כך ניצודין ועומדין הן^י או אפילו הן בבית גדול כל כך ואפילו הן ברשות הרבים ודוחה אותם עד שיכנסו לבית אחר גדול כל כך אין כאן צידה כלל ומותר^י.

כה^י וכל זה כחיה ועוף אבל בהמות הגדלים ברשותו של אדם מותר לצודו^י אפילו מרשות הרבים^י.

וחתול דינו כשאר חיה ואסור לצודו^י אלא על דרך שנתבאר^י.

וכל זה בשלא מרדו אבל אם מרדו^י אפילו פרה שמרדה ואין צריך לומר חיה ועוף שמרדו^י הצדן בשבת חייב כמו הצד חיות ועופות הבר שהרי הללו גיב לא יבואו לכלוכין לערב:

שי"ן דין קשירה ועניבה בשבת וכו' י"א סעיפים:

א הקושר והמתיר הן מאבות מלאכות^א שכן במשכן היו צדי חלון קושרין ומתירין ברשתותיהן^ב שכל רשתות עשויות קשרים קשרים והן קשרי קיימא ופעמים יצודין לטול חומץ מרשת זו ולהוסיף על זו ומתיר מכאן וקושר מכאן^ג.

ומן התורה אינו חייב אלא על קשר של קיימא^ד העומד להתקים לעולם^ה דהיינו שקושרו על דעת שישאר בן כל זמן שאפשר לו להיות קיים וכל זמן שלא יצטרך לו להתירו ואע"פ שאפשר שיצטרך לו להתירו בזמן קרוב ויחרינו אע"פ הואיל וכשקושרו אינו קוצב זמן ברעתו מתי יתירו ואפשר שישאר בן לעולם הרי זה נקרא קשר של קיימא וחייבים על קשירתו ועל התרתו אבל אם קוצב ברעתו איזה זמן שאו יתירו בודאי אפילו הוא זמן ארך מאד אין זה של קיימא מן התורה ופסור בין על קשירתו

וראה ש"ע סי"ב.
רסא רמ"א שם.

סימן שי"ן

א משנה ע"ג, א. רמב"ם פ"ו ה"א.
ב מסקנת הגמ' ע"ד, סו"ע"ב.
ג רש"י שם ר"ה קושרין.
ד משנה ק"ג, א. כנדר מלאכת קושר ראה לקושי ח"ד ע' 13 ואילך.
ה מור. ב"י ר"ה כל (נמצאו לערוך ב'). וראה גם רש"י ק"א, ב ר"ה ואלו. וראה אנ"ק ח"א ע' תת.
ו ראה לקושי ח"ד ע' 14 והע' 19 (דמעם שאין בזה איסור משום חצי שיעור).

רמט גמ' שם רש"י ר"ה לכלוכין.
ג"ג רמ"א סי"ב.
רנא מ"ז סק"א.
רנב הגהות מיומנות שם אות ר.
רנג ראה לעיל סי"א.
רנד משמעות הגהות מיומנות שם. שו"ת הרש"ל סי' י.
רנה מ"א סק"ז בשם האגודה סי' קב.
רנו רובי משה אות ב ונ"א סק"ז בשם השלטי הגבורים שעל הגהות מרדכי (פא, ד) בשם רמב"ן.
רנז ראה לעיל סי' שם פ"ב.
רנח שלשו הגבורים שם. רמ"א סי"ב.
רנט סעיף כה.
רס ירושלמי פ"ד מ"ק ה"א. הובא במ"מ פ"י הכ"ד.